

سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس
ارتش جمهوری اسلامی ایران
انتشارات آتشبار

گذر از طوفان حوادث

زندگی‌نامه و خاطرات امیر سرتیپ دوم زاهدان
حسین یاسینی (یاسین سجن)

نویسندگان: رضا جهانفر، فهیمه کرمی

جهانفر، رضا، ۱۳۵۷-

سرشناسه

Jahanfar, Reza

عنوان و نام پدیدآورنده گذر از طوفان حوادث: زندگی‌نامه و خاطرات امیر سرتیپ دوم آزاده جانباز حسین یاسینی (یاسین سجن) / نویسنده رضا جهانفر، فهیمه گرمی.

مشخصات نشر تهران: سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس ارتش جمهوری اسلامی ایران، انتشارات آتشبار، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری ۵۷۳ ص: (مصور) (بخشی رنگی): ۱۴/۵ * ۲۱/۵ س م

شابک ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۳۶-۷۱-۷

وضعیت فهرست‌نویسی فیبا

موضوع یاسینی، حسین، ۱۳۳۸ --- خاطرات

موضوع جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ - آزادگان - خاطرات

موضوع Iran-Iraq war, ۱۹۸۰-۱۹۸۸ -- Released captives -- Diaries

شناسه افزوده گرمی، فهیمه، ۱۳۵۷ -

شناسه افزوده سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس ارتش جمهوری اسلامی ایران، انتشارات آتشبار

ردیف کتابخانه DSR ۱۶۲۸/ ج ۹ ۱۳۹۶

تاریخ ثبت ۹۵۵/۰۸۲۳۰۹۲۲

شابک ۴۷۴۹۴۷۷

گذر از طوفان حوادث

نویسندگان: رضا جهانفر، فهیمه گرمی

ویراستار: سید حسیر طاهریایی حسین قانع نژاد

صفحه آرای: حسین قانع نژاد

طراح جلد: مهدی لریان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۳۶-۷۱-۷

نوبت و سال چاپ: اول ۱۳۹۶

قیمت: ۲۵۰۰۰۰ ریال

ناشر: انتشارات آتشبار وابسته به سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس

ارتش جمهوری اسلامی ایران - شماره تماس: ۸۱۹۵۴۱۱۱

فهرست

مقدمه	۱۳
فصل اول کودکی	۲۱
فصل دوم استخدام در ارتش	۱۱۱
فصل سوم ، قلاب	۱۱۹
فصل چهارم جنگ	۱۲۳
فصل پنجم اسارت	۳۰۵
فصل ششم رهایی	۴۳۷
فصل هفتم تیپ ۴۵ تکاور	۴۴۵
فصل هشتم یاد شهدا	۴۶۹
پیوست ۱ سر تیپ ۲ آزاده جانباز حسین یاسینی در یک نگاه	۴۷۸
پیوست ۲ نامه هایی به همسر	۴۸۲
پیوست ۳ بازگویی وقایع تصرف چاه نفتی شماره ۴ به روایت یک شهید	۴۹۵
پیوست ۴ آشنایی با محل های نگهداری اسرای ایرانی در عراق	۵۰۲
پیوست ۵ اسناد و مدارک	۵۰۶
پیوست ۶ تصاویر	۵۴۱
منابع	۵۶۱
نمایه	۵۶۶

یکی از مسائل مهم و قابل تحقیق جنگ تحمیلی، مبحث اسرای جنگ است. اسرای ایرانی که به دلیل تحمل سختی‌های فراوان و حفظ هویت و وفاداری به آرمان‌های مردمی ایران اسلامی به «آزادگان» معروف شدند، شرایط متفاوتی از اسرای عراقی در ایران را تجربه کردند. در حالی که اسرای عراقی در ایران با بهترین امکانات زیستی، پزشکی، فرهنگی، ورزشی و... دوران اسارت را طی می‌کردند، اسرای ایرانی حتی به ساده‌ترین لوازمات زندگی و زیستی دسترسی نداشتند و یا با محدودیت مواجه بودند. اسرای عراقی حتی ملاقات و زندگی با خانواده خود را تجربه کردند ولی بسیاری از اسرای ایرانی مفقودالاثرب محسوب شده بودند و خانواده‌هایشان هیچ‌ترین اطلاعی از وضعیت آنها نداشتند.^۱ برخورد محبت‌آمیز ایرانیان با اسرای عراقی آن‌چنان تأثیرگذار بود که تعداد زیادی از اسیران عراقی نامه‌هایی برای امام خمینی (ره) نوشته و در آن نامه‌ها به ایشان اعلام وفاداری کردند.^۲ بعضی‌ها در جنگ بر علیه ایران، به هیچ‌کدام از تعهدات بین‌المللی و حقوق انسانی در مورد اسرای ایرانی پایبند نبودند. در خصوص نحوه

^۱ در سال‌های جنگ تحمیلی تعداد ۷۲۱۱۳ نفر از اسرای جنگی عراقی در ایران نگهداری می‌شدند. وظیفه نگهداری از این اسرا به ارتش جمهوری اسلامی ایران محول شده بود. (حبیبیان، عسکری، ۱۳۹۱: ۸۲)

^۲ نوروزی فرسنگی، ۱۳۸۵: ۴۳ الی ۵۲

برخورد با اسرای جنگی، اسناد و پیمان‌های بین‌المللی وجود دارد که حق و حقوقی را برای اسرای جنگی مشخص کرده است. برخی از این اسناد و پیمان‌ها عبارتند از:

- اعلامیه ۱۸۷۴ بروکسل (مواد ۲۳ و ۲۴)

- فصل دوم مقررات لاهه منضم به عهدنامه چهارم مورخ ۱۸ اکتبر ۱۹۰۷ (مواد ۴ تا ۲۰)

- عهدنامه ژنو مورخ ۲۷ ژوئیه ۱۹۲۹ در خصوص بهبود سرنوشت اسیران جنگی

- عهدنامه سوم ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ در مورد رفتار با اسیران جنگی^۴

- پروتکل‌های مورخ ۱۲ دسامبر ۱۹۷۷ الحاقی به عهدنامه‌های چهارگانه ۱۹۴۹ ژنو^۵

یکی از این تعهدات، پیمان ۱۹۴۹ ژنو در مورد رفتار با اسیران جنگی^۶ است. عراق یکی از اعضای کنوانسیون سوم ۱۹۴۹ ژنو به شمار

آبه فرانسوی: Convention de Genève

^۴ پیمان ۱۹۴۹ ژنو در مورد رفتار با اسیران جنگی، زندانیان و چریک‌هایی است که از شیوه‌های قانونی پیروی می‌کنند و باید برابر قانون رفتار با اسیران جنگی با آنان رفتار شود. (آشفته تهرانی، ۱۳۹۰: ۳۱۷)

^۵ ضیایی بیگدلی، محمدرضا، ۱۳۷۳: ۱۳۹

اصطلاح «اسیر جنگی» که در عهدنامه ۱۹۲۹ به کار گرفته شده بود، در عهدنامه سوم ژنو و مقررات بین‌المللی پس از آن حذف و به جای آن از اصطلاح «زندانی جنگی» استفاده شد. دلیل این امر آن بود تا با قید اصطلاح «زندانی جنگی» اعضای نیروهای نظامی را که تسلیم شده، اما اسیر نمی‌شوند و وضعیت اسیران جنگی جنگ جهانی دوم را نیز نیافته‌اند، شامل شده و آنان نیز بتوانند از وضعیت اسیران جنگی برخوردار

می‌رفت، با این وجود در بیشتر مواقع حقوق اولیه اسرای ایرانی نادیده گرفته می‌شد.

در سال‌های دفاع مقدس تعداد ۴۲۹۱۶ آزاده از فرزندان ایران اسلامی در اردوگاه‌های عراق به سر می‌بردند. از این تعداد حدود ۲۶ هزار تن از آزادگان، از کارکنان پایور و وظیفه ارتش جمهوری اسلامی محسوب می‌شدند. اکثر آزادگان به دلیل شدت شکنجه و بدرفتاری بعضی‌ها دچار براحات شدید و در نتیجه جانبازی شدند، به گونه‌ای که ۹۷ درصد کل آزادگان، بیش از ۴۱ هزار نفر) جانباز محسوب می‌شوند. بسیاری از آزادگانی که از کارکنان پایور ارتش جمهوری اسلامی ایران محسوب می‌شدند، پس از بازگشت به وطن، بدون کمترین ادعایی به یگان‌های^۷ خود مراجعه کرده و سروا به کار کردند. این افراد از ساعی‌ترین کارکنان ارتش محسوب می‌شوند.

یکی از این آزادگان، امیر سرتیپ دوم آزاد، جانباز حسین یاسینی است. پیش از این بارها در مناطق عملیاتی جنوب، هنگام برگزاری کاروان‌های راهیان نور پای سخنانش نشستیم. وی یکی از راویان شاخص کشورمان محسوب می‌شود. به دلیل مقاومت‌های سربازان در برابر بعضی‌ها و در نتیجه تحمل روزهای متعدد بازداشت انفرادی در

شوند. البته در ادبیات حقوقی فارسی از آنجا که اصطلاح «زندانی جنگی» متداول و معمول نیست، لذا همچنان از عنوان «اسیر جنگی» استفاده می‌شود. (ضیایی بیگدلی، محمدرضا، ۱۳۷۳: ۱۴۰)

^۷ یگان: Unit واحد نظامی. هر عنصر به‌ویژه بخشی از یک سازمان نظامی مانند گروهان، گردان، تیپ و لشکر که دارای جدول سازمان و تجهیزات است. (رستمی، ۱۳۸۶: ۹۱۱)

اسارت، عراقی‌ها به وی «یاسین سجن» می‌گفتند. «سجن» در زبان عربی به معنای «زندان، محبس، حبس، زندانی شدن، حبس بودن» است.

در میان روایت‌های این آزاده جانباز، کمتر خاطره شخصی از رشادت‌های خود در سال‌های دفاع مقدس و حتی زمان اسارت وجود دارد اما هم‌زمانش خاطرات زیادی از رشادت‌های امیر یاسینی بیان کرده‌اند. در محبت توانستیم او را راضی کنیم که ساعاتی از وقتش را صرف گفتن خاطرات شخصی‌اش کند. جالب اینجاست که در خاطرات شخصی‌اش هم تا آنجا که توانست از بیان عملکرد افتخارآمیز خودش اجتناب کرد. تواضع و فروتنی وی در مواجهه با مردم، مکمل شجاعت در میدان‌های نبرد را برپا می‌دارد. دشمن است. روایت امیر یاسینی وحدت‌بخش است. به گونه‌ای که تمام مخاطبان وی اعم از ارتشی، سپاهی، بسیجی، دانشجو، روحانی، خانواده محترم شهدا، جانبازان و... با دقت و لذت به سخنانش گوش می‌دهند. به همین خاطر در همایش‌های مربوط به شهدای گران‌قدر ارتش، پایه بسیج و حتی دانشگاه‌ها و مساجد به‌عنوان سخنران از وی دعوت به عمل می‌آورند.

در سال‌های نه‌چندان دور، فرماندهی تیپ ۴۵ تکاور نیروی زمینی ارتش را بر عهده داشت و مأموریت‌های ویژه و راهبردی را به ثمر رساند. اگرچه سال‌ها پیش از آن به‌عنوان افسر نمونه ورزش لشکر،

جوایز مختلفی کسب کرده بود ولی به‌رغم گذر سال‌ها، هنوز هم آمادگی جسمی و روحی بالایی دارد. دوستانش می‌گویند بارها تا مرز شهادت پیش رفته است. شاید همین مسئله برافزایش تواضع و فروتنی وی تأثیر گذاشته باشد. در مداحی و نوحه‌سرایی خوش صوت است، به‌گونه‌ای که در مراسم عزاداری امام حسین (ع) نوحه‌سرایی‌اش، طرفداران خاص خود را دارد.

«امیر سرتیپ دوم» آاده جانباز حسین یاسینی» راوی ثابت یادمان‌های ارتش و سپاه پاسداران که در ۳۱ تیرماه ۱۳۶۷ به اسارت نیروهای عراقی درآمد، با ۱۶ ماه باقی‌مانده اسارت در عراق، جانشین معاون دفتر ارتباطات مردمی فرماندهی کل ارتش هم به شمار می‌رود و همیشه با روی گشاده و لبخند با شما مواج می‌رود.

در این سال‌ها در مراسم تودیع و معارفه مسئولین مختلف کشوری و لشکری حضور داشته ولی مشاهده مراسم تودیع امیر سرتیپ دوم حسین یاسینی در شوشتر خاطره‌ای فراموش‌نشدنی محسوب می‌شود. در این مراسم مردم عادی به سراغ امیر یاسینی می‌روند و از رفتن او ابراز ناراحتی می‌کردند. یکی از این مردم، پدر مرحوم قیصر امین‌پور (شاعر محبوب) بود که به یادگار، دو جلد از کتاب‌های مرحوم قیصر را تقدیم امیر یاسینی کرد. در مناطق عملیاتی نیز بارها محبت مردم به وی پس از روایتگری را به چشم خود دیده‌ام. مشاهدات،

بخشی از فرایند پژوهش محسوب می‌شود. مشاهدات من از روابط امیر یاسینی با مردم، نشان دهنده تواضع، فروتنی و مردم‌داری وی بود.

در بررسی زندگی و عملکرد سرتیپ دوم آزاده حسین یاسینی از روش‌های مختلف پژوهش بهره گرفته شده است. وی دوران کودکی

خود را در روستای چپر سر سپری کرد. آشنایی با دوران کودکی حسین یاسینی مستلزم شناخت محیط زندگی دوران کودکی وی

است. لذا روش‌های «قدم زدن عرضی»^۴، «مشاهده»^۵، «مصاحبه»^۶ (مصاحبه باز ساختار یافته و نیمه ساختار یافته)، بحث گروهی و ...

بهره‌گیری سه تا محیط زندگی دوران کودکی وی بهتر شناخته شود. در بررسی سنین جوانی، ورود به ارتش تا پایان کتاب، از اسناد و

مدارک، مصاحبه، مطالعه دست‌نوشته‌های شخصی و ... استفاده شده است.

^۴ در تکنیک قدم زدن عرضی، پژوهشگر مسیری نسبتاً طولانی را با افراد بومی طی می‌کند و تمامی رخدادهای طول مسیر را که ممکن است برخی از آنها را از قبل پیش‌بینی نکرده باشد زیر نظر می‌گیرد تا به شناخت از محیط دست یابد. درواقع قدم زدن عرضی با همراهی افراد مطلع محلی و روستاییان به منظور مشاهده میدانی روستا و بررسی اطلاعات فیزیکی و کالبدی نظیر الگوی استقرار در روستا، امکانات بهداشتی، مساجد، ساختار امنیتی و انتظامی (مثل پاسگاه انتظامی، پایگاه بسیج مستضعفین و...) و عملکردهای کنشی و رفتاری در زمینه‌های بهداشتی، آموزشی و... در روستای چپر سر (خزرکنار) انجام شده است.

^۴ Observation

^۵ Interview

یکی دیگر از مراحل تألیف کتاب، «گویا سازی»^{۱۱} مصاحبه‌های انجام شده با امیر یاسینی بود. از هر سه شیوه گویاسازی (تفضیلی، اجمالی و حتی روایی محض) در بخش‌های مختلف کتاب بهره‌گیری شد. بهره‌گیری از اسناد و مدارک و تصاویر در بخش‌های مختلف، تکمیل‌کننده میزان صحت و دقت روایت‌های راوی می‌باشد.

۱۹

شاید بتوان گفت، که این کتاب با توجه به شیوه‌های به کار رفته در تألیف، ابعاد مختلف تاریخ شفاهی^{۱۲} را در نظر گرفته است.

در ابتدا تصمیم گرفته بودیم که نام کتاب را «یاسین سجن» بگذاریم. این نام برگرفته از دوران سخت اسارت امیر یاسینی و تحمل بیشترین زندان انفرادی در اسارت بود. اما «اصی امیر یاسینی» مانع از انجام این کار شد. با بررسی زندگی حسین یاسینی و نگاه به فرآیند سخت عبور وی از مرحله کودکی یتیم در خانواده‌ای رحمت‌کش تا دستیابی به بالاترین مناصب نظامی که راهی سخت و دشوار طی شد و حوادث مختلفی در مسیر وی به وقوع پیوست، مناسب‌ترین عنوان برای این کتاب «گذر از طوفان حوادث» تشخیص داده شد. اما در این کتاب بخشی از سختی‌ها و رشادت‌های امیر سرتیپ دوم آزاده جانباز حسین

^{۱۱} «گویا سازی» در خاطرات شفاهی به این معنا است که تدوین‌گر درباره اشخاص، مکان‌ها، مفاهیم، اصطلاحات، جریان‌های سیاسی و فرهنگی و ... در پاورقی یا ضمیمه خاطرات، مطالبی مستند برای بهتر فهمیدن متن و گویاتر کردن آن می‌افزاید. (یاحسینی، ۱۳۹۰)

^{۱۲} oral History

یاسینی در تاریخ ثبت شود تا آیندگان بدانند که امنیت کشور به چه بهایی به دست آمده است.

با توجه به اتمام تألیف این کتاب در ماه محرم و نقش تعیین کننده یاد و نام حضرت سیدالشهدا (ع) در حفظ و ارتقای مقاومت آزادگان در برابر دشمنان بعثی، شایسته است که این کتاب به پیشگاه پاک و نورانی حضرت امام حسین (ع) تقدیم گردد.

رضا جهان فر - فهیمه کرمی

